

ΣΥΜΠΟΣΙΟ
ΤΟ Ε.Μ.Π. ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

3-4 Δεκεμβρίου 2007

Αποτίμηση & εσωτερίκευση
περιβαλλοντικού κόστους
Προϋπόθεση για Βιώσιμη Ανάπτυξη

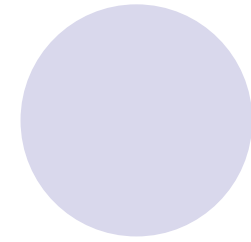
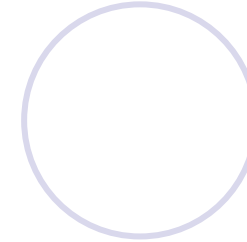
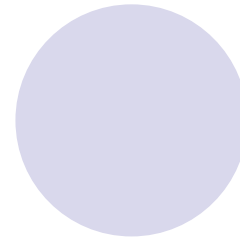
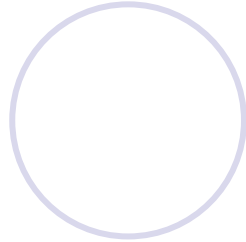
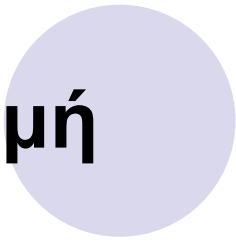
Δ. Διακουλάκη

Εργ. Βιομηχανικής & Ενεργειακής Οικονομίας, ΧΜ

Δ. Καλιαμπάκος, Δ. Δαμίγος

Εργ. Μεταλλευτικής Τεχνολογίας & Περιβαλλοντικής Μεταλλευτικής, ΜΜΜ

Δομή

- Η επιστημονική περιοχή της ‘Περιβαλλοντικής Οικονομίας’
  - Βασικές έννοιες
  - Ενστάσεις
- Η συμβολή του ΕΜΠ
  - Εξωτερικό κόστος από:
    - την παραγωγή ενέργειας
    - την εκμετάλλευση ορυκτών πρώτων υλών
  - Εξωτερικό όφελος από:
    - τη δημιουργία αστικών χώρων πρασίνου και αναψυχής
    - την αναβάθμιση παλαιών βιομηχανικών και άλλων περιοχών
    - την υπογειοποίηση οχλουσών δραστηριοτήτων
- Συμπεράσματα

Περιβαλλοντική Οικονομία

- Εισάγει αρχές και τεχνικές της οικονομικής επιστήμης στη μελέτη της χρήσης των φυσικών πόρων και οικοσυστημάτων
- Αντιμετωπίζει το περιβάλλον ως οικονομικό αγαθό → αγαθό σε συνθήκες στενότητας
- Θεωρεί ότι οι ανθρώπινες προτιμήσεις αποτελούν μέτρο της αξίας όλων των αγαθών.
- Αναγνωρίζει ότι η στρέβλωση των μηχανισμών της αγοράς οδηγεί στην υποβάθμιση και κατασπατάληση των φυσικών πόρων.
- Εισάγει τις αξίες των περιβαλλοντικών αγαθών στην αξιολόγηση έργων-τεχνολογιών και στη διαμόρφωση πολιτικών.

Βασικές έννοιες και αρχές

- **Εξωτερικό κόστος / όφελος**

Είναι το κόστος / όφελος που υφίστανται / απολαμβάνουν μέλη της κοινωνίας και δεν καταγράφεται από το μηχανισμό της αγοράς

- **Δικαιώματα ιδιοκτησίας**

Η απουσία δικαιωμάτων ιδιοκτησίας σε πολλούς περιβαλλοντικούς πόρους ενθαρρύνει την καταστροφή τους

- **Ο ρυπαίνων πληρώνει**

Ο υπεύθυνος για την πρόκληση περιβαλλοντικής ζημιάς πρέπει να πληρώνει την αντίστοιχη δαπάνη

- **Άριστο επίπεδο ρύπανσης**

Η ρύπανση πρέπει να περιορίζεται μέχρι το σημείο που το κόστος περιορισμού εξισώνεται με το περιβαλλοντικό όφελος

Ενστάσεις

ως προς:

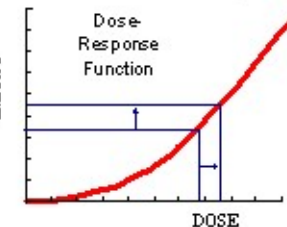
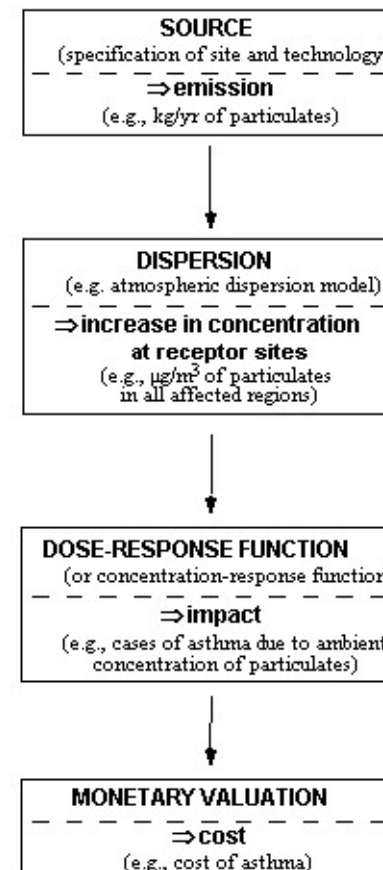
- Την ανάδειξη της αγοράς ως κυρίαρχου θεσμού
- Την καταλληλότητα - επάρκεια της οικονομικής επιστήμης να διαχειρισθεί περιβαλλοντικά ζητήματα
- Τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα της διαδικασίας αποτίμησης
- Την αποτελεσματικότητα των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας για την προστασία φυσικών πόρων
- Την αποτελεσματικότητα της αρχής 'ο ρυπαίνων πληρώνει'
- Την αποδοχή του 'άριστου' επιπέδου ρύπανσης
- Την ηθική της αποτίμησης μη εμπορεύσιμων αγαθών και ιδιαίτερα της ανθρώπινης ζωής

Ερευνητικές δραστηριότητες στο ΕΜΠ στην περιοχή της περιβαλλοντικής οικονομίας

- **Αποτίμηση περιβαλλοντικού κόστους της ενέργειας**
  - Πρόγραμμα ExternE (ηλεκτροπαραγωγή, μεταφορές)
- **Αποτίμηση κοινωνικού κόστους-οφέλους ηλεκτροπαραγωγής**
  - Επιπτώσεις στην απασχόληση
  - Επιπτώσεις στην ασφάλεια ενεργειακής τροφοδοσίας
- **Αποτίμηση κοινωνικού οφέλους**
  - Παραγωγή ενέργειας από Α.Π.Ε.
  - Αποκατάσταση μεταλλευτικών / λατομικών χώρων
  - Δημιουργία χώρων πρασίνου και αναψυχής
  - Βελτίωση της ποιότητας αστικών τοπίων, κ.ά
- **Αναλύσεις κόστους-οφέλους**
  - Ενεργειακών σεναρίων και τεχνολογιών
  - Μεταλλευτικών έργων
  - Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνολογιών αντιρρύπανσης

Η μεθοδολογία ExternE

1. Προσδιορισμός ρυπογόνων εκροών στην πηγή
2. Εκτίμηση της διασποράς των ρύπων
  - Μοντέλα διασποράς Gauss για ακτίνες μέχρι 50 - 100 km
  - Μοντέλα διασποράς Lagrange που λαμβάνουν υπόψη και χημικές αντιδράσεις μεταξύ ρυπαντών για μεγαλύτερες αποστάσεις.
3. Εκτίμηση φυσικών επιπτώσεων στον αποδέκτη με συναρτήσεις έκθεσης-απόκρισης που έχουν προκύψει π.χ. από επιδημιολογικές μελέτες
4. Αποτίμηση της φυσικής επίπτωσης σε χρηματικές μονάδες:
  - για τα εμπορεύσιμα αγαθά (π.χ. αγροτικά προϊόντα) με βάση τις τιμές αγοράς
  - για τα μη εμπορεύσιμα αγαθά (π.χ. ανθρώπινη υγεία) με τη βοήθεια τεχνικών αποτίμησης

Ενδεικτικά αποτελέσματα – ExternE 1997

Table 9.1 Damage costs estimates for different fuel cycles in Greece (mECU/kWh).

Impact	Lignite	Oil	Natural Gas	Wind	Hydro	Biomass
Power generation stage						
Human health (YOLL-3% discount rate)	19.9	10	2.4	-	-	9.8
Occupational health accidents	0.12	0.12	0.12	-	0.26	0.12
Agriculture	0.38	0.49	0.19	-	0.11	1.1e-2
Timber	-	-	-	-	5.5e-2	-
Materials	0.27	9.6e-2	1.8e-2	-	-	1.6e-2
Monuments	1.9e-2	2.7e-2	1e-3	-	-	n.q.
Water resources	n.q.	n.q.	n.q.	-	n.q.	-
Noise	n.q.	n.q.	0.45	1.12	9.7e-2	n.q.
Land use	n.q.	n.q.	n.q.	0.14	n.q.	n.q.
Global warming phenomenon						
(mid 3%)	23.8	13.3	3.6	-	-	0.36
(mid 1%)	60.7	33.9	9.3	-	-	0.91
Biodiversity	n.q.	n.q.	n.q.	n.q.	3.6	n.q.
Other stages of the fuel cycle	1.18-2.6	1.82-2.9	8.6e-2-0.12	-	1	4e-2
Life Cycle Analysis	n.q.	n.q.	n.q.	1.09-1.3	n.q.	n.q.
Sub-Total	45.7-84.1	25.9-47.6	6.9-12.6	2.4-2.6	5.1	10.3-10.9

Αξιολόγηση ενεργειακών σεναρίων

Η περίπτωση της Κρήτης

Η ανάπτυξη των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας οδηγεί σε σημαντική μείωση του συνολικού κοινωνικού κόστους της ηλεκτροπαραγωγής

Table 10.12 Cost of electricity generation in Crete by the year 2005 (mECU/kWh).

Action Plan	Private Cost	External Cost	Social Cost
Conventional	60.72	41.35	102.07
Renewable constrained	63.45	33.66	97.11
Renewable intensive	66.41	28.85	95.26

Αξιολόγηση διάχυσης ηλιακών συλλεκτών

Το κοινωνικό όφελος από την ανάπτυξη ηλιακών συλλεκτών για θέρμανση νερού είναι ιδιαίτερα υψηλό αν υποκαθίσταται ηλεκτρική ενέργεια

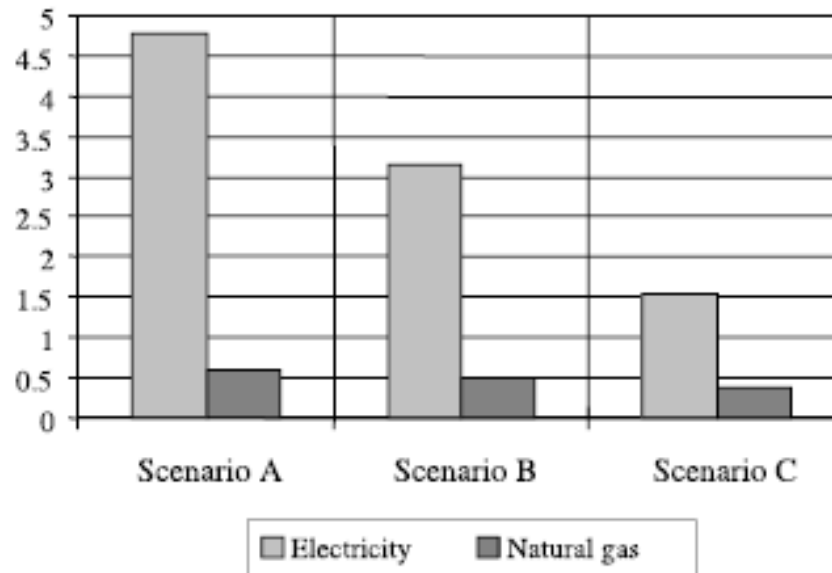
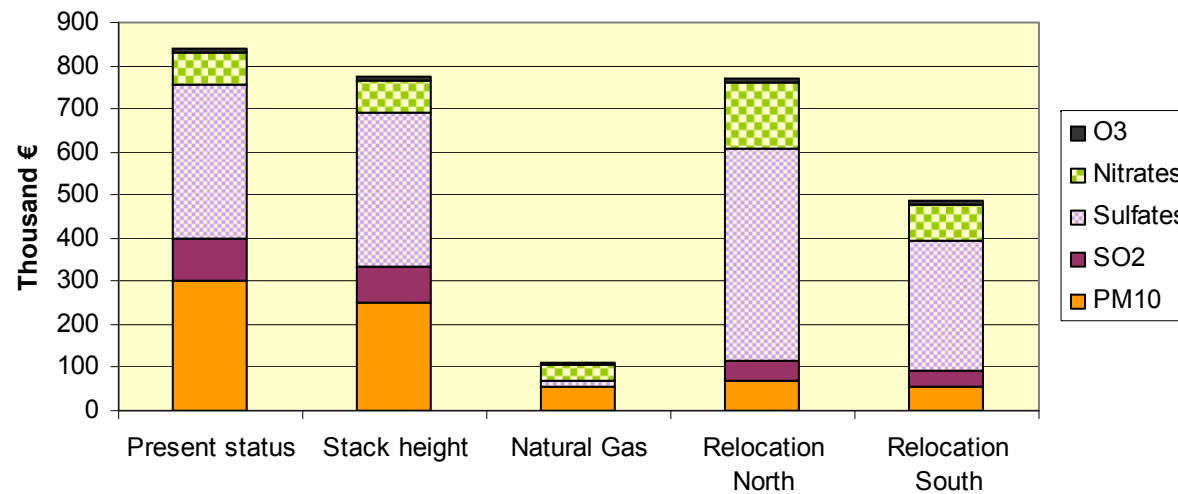

Fig. 2. Benefit cost ratio for a typical water heater system in the household sector.

Αξιολόγηση πολιτικών στον τομέα της βιομηχανίας (υποκατάσταση ή μετεγκατάσταση?)

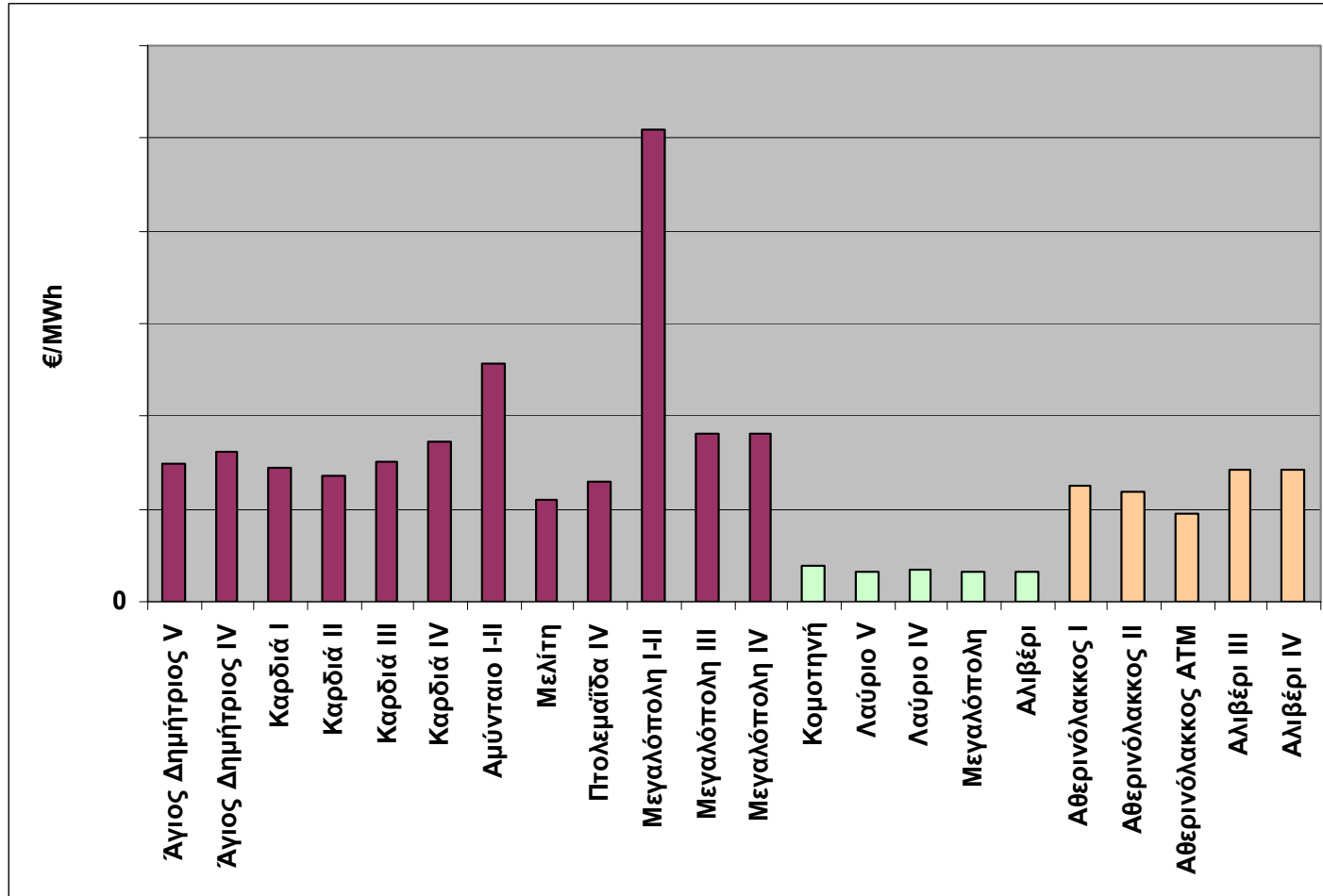
- **Μελέτη περίπτωσης:** Για βιομηχανίες εγκατεστημένες στην Αττική, η υποκατάσταση πετρελαίου με φυσικό αέριο αποδεικνύεται περιβαλλοντικά πιο ενδεδειγμένη σε σχέση με την μετεγκατάστασή τους

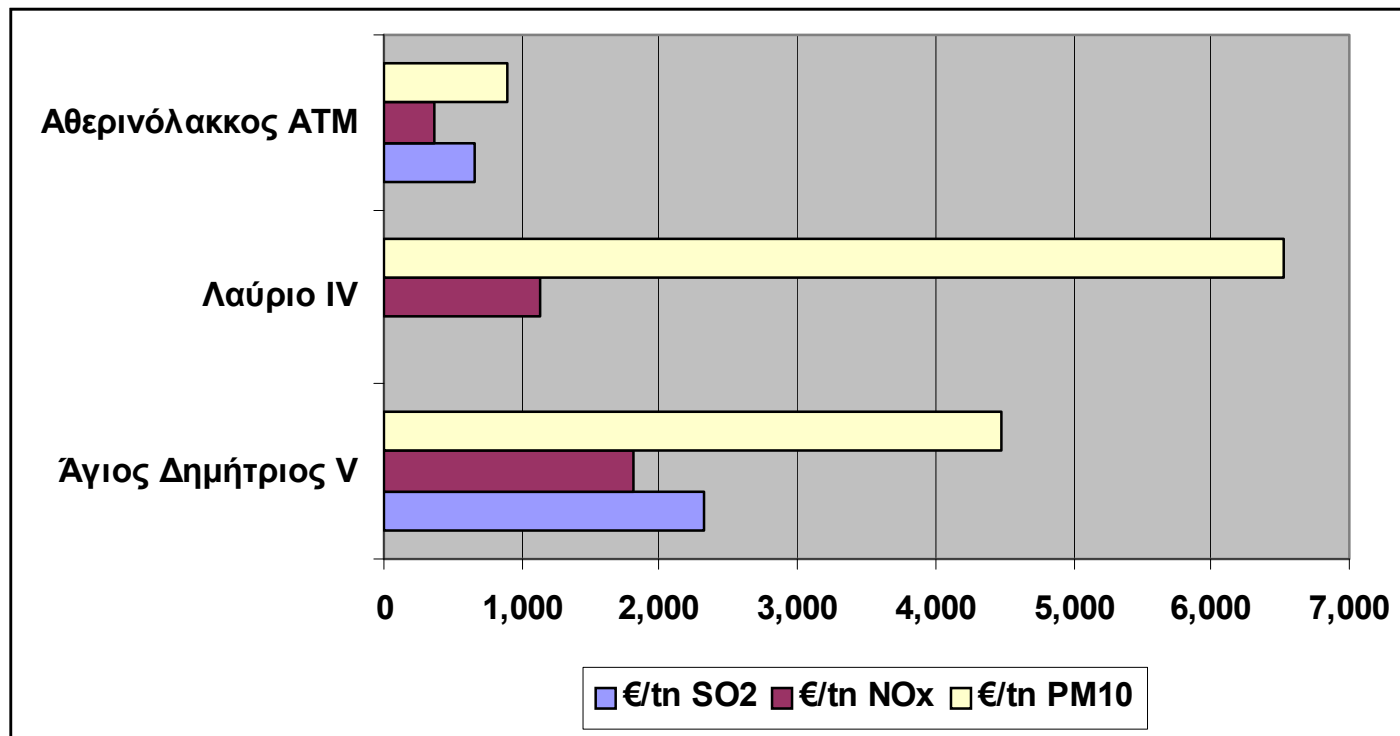
Αποτίμηση του Εξωτερικού Κόστους και Οφέλους στο Ελληνικό Σύστημα Ηλεκτροπαραγωγής (ΔΕΗ, 2005-07)

- Σύγκριση παλαιάς και αναθεωρημένης μεθοδολογίας ExternE για την αποτίμηση **περιβαλλοντικού κόστους**
- Αποτίμηση του οφέλους από τη συμβολή στην **απασχόληση** (σύγκριση λιγνίτη-φυσικού αερίου)
- Αποτίμηση του οφέλους από την **εξασφάλιση ενεργειακής τροφοδοσίας** (σύγκριση λιγνίτη-φυσικού αερίου)

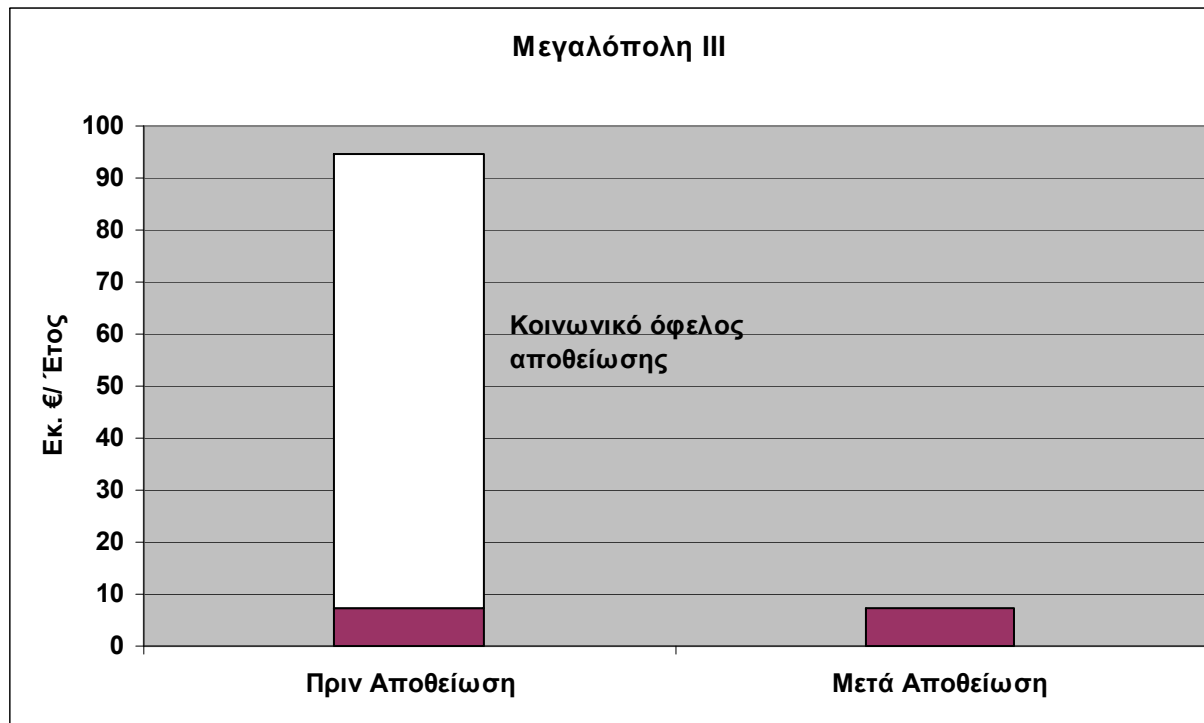
Εξωτερικό κόστος μονάδων ηλεκτροπαραγωγής με την αναθεωρημένη μεθοδολογία ExternE

Εξωτερικό κόστος ανά τόνο ρυπαντή

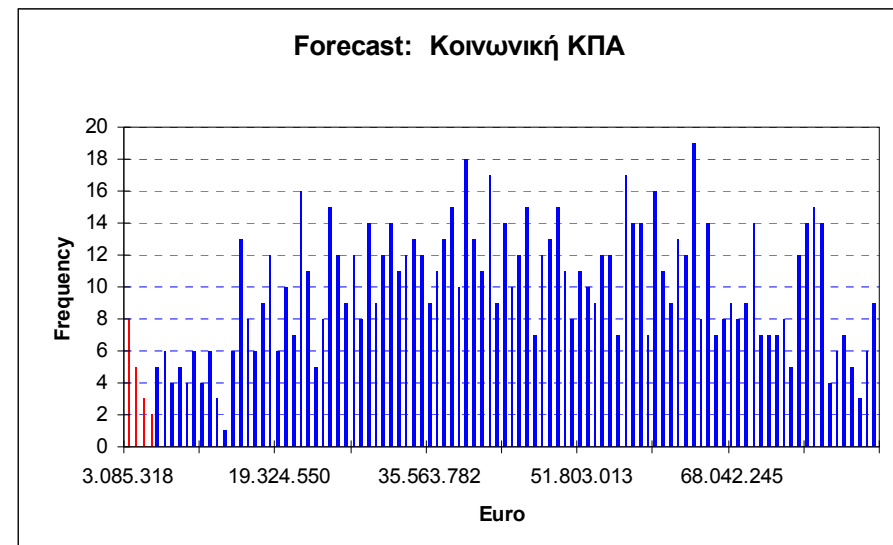
Εξωτερικό κόστος και όφελος περιβαλλοντικών μέτρων

Ανάλυση κόστους – οφέλους εκμετάλλευσης κοιτάσματος χρυσού

- Αποτίμηση περιβαλλοντικού κόστους από την εξορυκτική δραστηριότητα και από την πιθανότητα εκδήλωσης μεγάλου περιβαλλοντικού ατυχήματος
- Αποτίμηση του οφέλους από τη συμβολή στην απασχόληση και στην τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας σε τοπικό και εθνικό επίπεδο

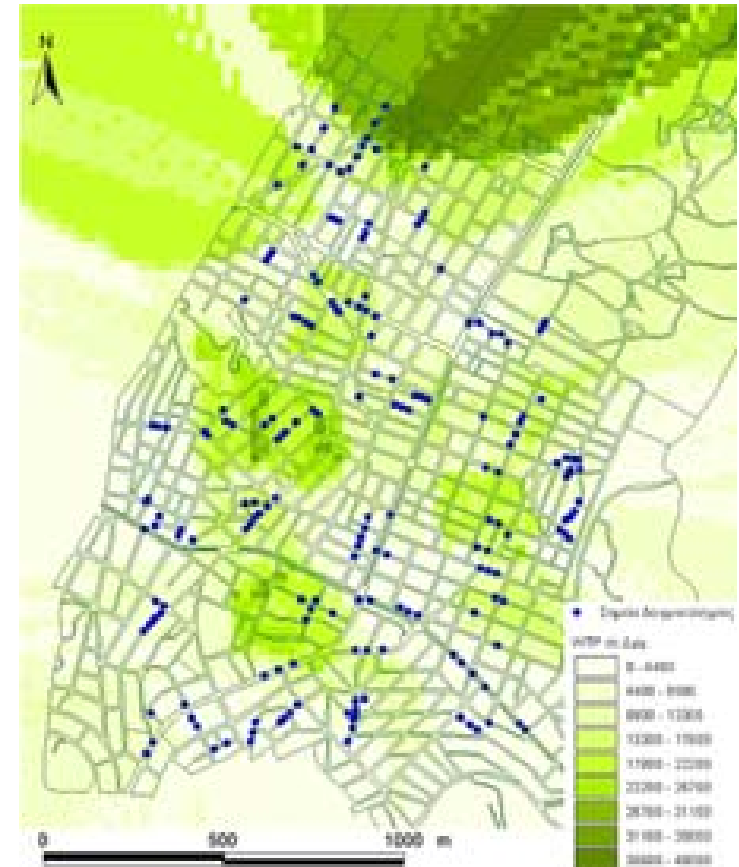
Ιστόγραμμα
συχνοτήτων των
τιμών της
προσομοίωσης για
την Κοινωνική ΚΠΑ

Ανάλυση κόστους – οφέλους αποκατάστασης ανενεργού λατομείου

- Αποτίμηση του κοινωνικού οφέλους βάσει:
  - ➔ της προθυμίας των νοικοκυριών να συνεισφέρουν οικονομικά στα έργα αποκατάστασης (μέθοδος CVM)
  - ➔ της αξίας αναψυχής του αποκατεστημένου χώρου (μέθοδος TCM)
  - ➔ της επίδρασης του αποκατεστημένου χώρου στην αξία των κατοικιών της περιβάλλουσας περιοχής (μέθοδος Delphi)

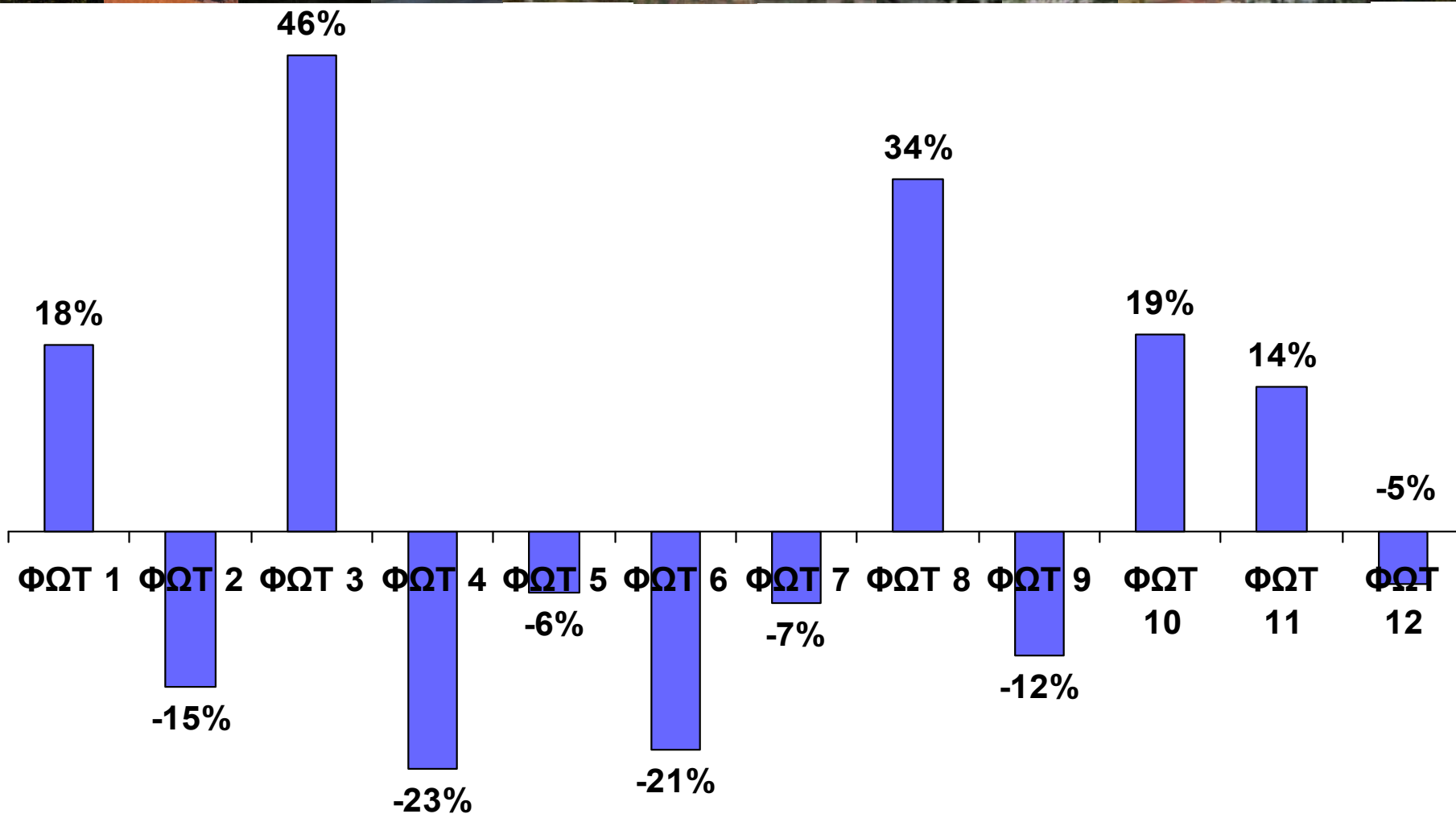

Εκτίμηση της παραγόμενης αξίας αποκατεστημένου λατομικού χώρου

Αποτίμηση της αξίας του αστικού πρασίνου και της θέας

- **Αποτίμηση της αξίας του πρασίνου και της θέας βάσει:**
  - ➔ της προθυμίας των νοικοκυριών πληρώσουν για την αγορά / ενοίκιαση κατοικίας κοντά σε πράσινο (μέθοδος CVM)
  - ➔ της προθυμίας των νοικοκυριών να συνεισφέρουν οικονομικά για τη δημιουργία Φορέα Διαχείρισης των χώρων Πρασίνου (μέθοδος CVM)
  - ➔ της επίδρασης των χώρων πρασίνου στην αξία των κατοικιών της περιβάλλουσας περιοχής (μέθοδος Delphi)
  - ➔ της επίδρασης διαφόρων τύπων τοπίου στην αξία των κατοικιών (μέθοδος Delphi)

Μέση ποσοστιαία μεταβολής στη αξία της κατοικίας σε σχέση με τα στοιχεία θέασης της κατοικίας

Συμπεράσματα

- Η ανάπτυξη - εφαρμογή μεθόδων περιβαλλοντικής οικονομίας παρέχουν:
  - ➔ πολύτιμες πληροφορίες για την επιβάρυνση που προκαλεί η υποβάθμιση του περιβάλλοντος στο κοινωνικό σύνολο.
  - ➔ την τεκμηρίωση για την προώθηση μέτρων και πολιτικών ενσωμάτωσης του εξωτερικού κόστους στο μηχανισμό της αγοράς
- Στο βαθμό που οι στρεβλώσεις της αγοράς αίρονται η ανάπτυξη μπορεί να γίνει:
  - ➔ Περιβαλλοντικά βιώσιμη
  - ➔ Κοινωνικά δικαιότερη
- Άρα και ΑΞΙΟΒΙΩΤΗ!